

श्री ५ को सरकार

कानून तथा न्याय मन्त्रालय

श्री ५ महाराजाधिराज महेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवबाट राष्ट्रिय पञ्चायतको सल्लाह र सम्मतिले बनाइबक्सेको तल लेखिएबमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छः-

२०२८ सालको ऐन नं. १३

स्वस्तिश्री गिरिराजचक्रचूडामणि नरनारायणेत्यादि विविध विरुदावली विराजमान मानोन्नत महेन्द्रमाला परम नेपालप्रतापभास्कर श्रीजस्विराजन्य परम गौरवमय तेजस्वी त्रिभुवनप्रजातन्त्रश्रीपद परम उज्ज्वल कीर्तिमय नेपालश्रीपद परम प्रोज्ज्वल नेपालतारा परम पवित्र ॐरामचट्ट परम ज्योतिर्मय सुबिख्यात त्रिशक्तिपट्ट परम सुप्रसिद्ध प्रबल गोरखादक्षिणबाहु परमाधिपति अतिरथी परम सेनाधिपति श्री श्री श्री श्री श्रीमन्महाराजाधिराज महेन्द्र वीर विक्रम शाहदेव देवानाम् सदा समर-विजयिनाम् ।

झोरा क्षेत्रको जग्गा सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावनाः- शान्ति र व्यवस्था कायम राख्न तथा सर्वसाधारण जनताको आर्थिक हितको लागि मोरंग, सुनसरी र झापा जिल्लाहरूको जङ्गल फडानी भएको झोरा क्षेत्रको जग्गाको सम्यो-चित्त व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज महेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवबाट राष्ट्रिय पञ्चायतको सल्लाह र सम्मतिले यो ऐन बनाइबक्सेको छ ।

१. संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भः- (१) यस ऐनको नाम "झोरा क्षेत्रको जग्गा सम्बन्धी ऐन २०२८" रहेको छ ।

(२) यो ऐन मोरंग, सुनसरी र झापा जिल्लाको झोरा क्षेत्रहरूमा लागू हुनेछ ।

(३) यो ऐन श्री ५ को सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी तोकिएको मितिदेखि तोकिएको झोरा क्षेत्रमा प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषाः- विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा-

आधिकारिकता मुद्रण बाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागू हुनेछ।

- (क) "झोरा क्षेत्र" भन्नाले कानूनी रूपबाट अधिकार पाई जंगल फडानी गरी बसोबास आवाद गरेको क्षेत्रलाई सम्झनुपर्छ ।
- (ख) "जग्गावाला" भन्नाले प्रचलित नेपाल कानूनबमोजिम आफ्नो नाममा जग्गा दर्ता भएको वा त्यस्तो दर्ता गर्ने अधिकार भएको व्यक्ति सम्झनुपर्छ ।
- (ग) "रैती" भन्नाले झोरा क्षेत्रको जग्गा आवाद गरी आफ्नो वा आफ्नो परिवारको श्रमले खेती गरी कमाई सोही ठाउँमा बसोबास गरी आएको व्यक्तिलाई सम्झनुपर्छ ।
- (घ) "तोकिएको" वा "तोकिएबमोजिम" भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिएबमोजिम सम्झनुपर्छ ।

३. जग्गावालाको हक समाप्त हुने:- (१) यो ऐन प्रारम्भ भएको झोरा क्षेत्रको जग्गामा जग्गावालाले आफै खेती गरी आएको नभै रैतीले कमाई आएको जग्गाको सम्बन्धमा त्यस्तो जग्गावालाको सबै किसिमको हक र अधिकार समाप्त हुनेछ ।

(२) यस ऐनमा स्पष्ट व्यवस्था भएकोमा बाहेक यो ऐन प्रारम्भ हुँदाका बखतसम्म जुनसुकै व्यक्तिले जुनसुकै किसिमले झोरा क्षेत्रको जग्गा पाउने भई सकेको भए पनि सो व्यक्तिले यो ऐन प्रारम्भ भएपछि सोबमोजिम झोरा क्षेत्रमा जग्गा पाउने वा निजको नाउँमा जग्गा दर्ता हुने छैन ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम जग्गामा हक समाप्त हुने जग्गावालालाई सो जग्गाको सम्बन्धमा श्रो ५ को सरकारले सो जग्गामा लागेको मालपोतको रकमको पाँच दोब्बरमा नबढाई तोकिएबमोजिम क्षतिपूर्ति दिनेछ ।

तर प्रचलित नेपाल कानूनबमोजिम दर्ता भई नसकेको कुनै जग्गाको क्षतिपूर्ति दिइने छैन ।

(४) जग्गावालाले उपदफा (३) बमोजिम पाउने क्षतिपूर्तिको रकम तोकिएको कार्यालय वा संस्थाबाट तोकिएबमोजिम पाउनेछ ।

४. जग्गाको बिक्री वितरण:- (१) यो ऐन प्रारम्भ भएको झोरा क्षेत्रको जग्गा सोही क्षेत्रमा बसोबास गरी घटीमा एक वर्षदेखि खेती गरी कमाई आएको रैतीलाई निजको परिवार संख्याको विचार गरी बढीमा चार बिगहासम्मको दरले तोकिएको अधिकारीले तोकिएको मोलमा तोकिएबमोजिम बिक्री वितरण गर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम बिक्री वितरण गरी बाँकी रहन आएको जग्गा तोकिएको अधिकारीले तोकिएबमोजिमका व्यक्तिहरूलाई तोकिएको मोलमा तोकिएबमोजिम बिक्री वितरण गर्नेछ ।

५. जग्गा दर्ता गर्ने:- (१) दफा (४) बमोजिम बिक्री वितरण भएको जग्गा तोकिएको अधिकारीले बिक्री वितरणमा पाउने व्यक्तिको नाममा तोकिएबमोजिम दर्ता किताबमा दर्ता गरी त्यसको प्रमाणिक प्रतिलिपि सम्बन्धित माल अड्डामा वा माल अड्डा नभएको जिल्लामा भूमि प्रशासन कार्यालयमा पठाउनुपर्छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम दर्ता किताबको प्रमाणिक प्रतिलिपि प्राप्त भएपछि सम्बन्धित माल अड्डाबाट भूमि प्रशासन कार्यालयले सो जग्गा पाउने व्यक्तिको नाउँमा जग्गावालाको हैसियतले दर्ता गर्नुपर्छ ।

६. जग्गा प्राप्त गर्नेले पालन गर्नुपर्ने शर्तहरू:- दफा ४ बमोजिम जग्गा प्राप्त गर्ने व्यक्तिले देहायका शर्तहरू पालन गर्नुपर्छ:-

(क) सो जग्गाको तोकिएको मोल तोकिएबमोजिम एकै मुष्ट वा किस्ता बन्दीमा तोकिएको समयमा तोकिएको कार्यालयमा नगदीमा बुझाउनुपर्छ ।

तर कसैले बुझाउनु पर्ने पूरै रकम वा किस्ताबन्दीमा तिर्नुपर्ने रकम एक वा सोभन्दा बढी किस्ताबन्दी रकम तोकिएको समय अगावै बुझाउन यस दफाले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन ।

(ख) सो जग्गाको बुझाउनु पर्ने पूरा रकम भुक्तान नभएसम्म दफा ४ बमोजिम प्राप्त गरेको जग्गा बेच बखन, दान दातव्य आदि कुनै किसिमले हक छाडी दिन र कृषि विकास बैंक वा किसानलाई ऋण दिने कानूनद्वारा स्थापित संस्था वा तोकिएको प्रशासनलाई बाहेक अरु व्यक्तिलाई धितो बन्धक राख्न हुँदैन ।

(ग) सो जग्गामा प्रचलित नेपाल कानूनबमोजिम लाग्ने मालपोत सो जग्गा दर्ता गरेको सालदेखि नै तिर्नुपर्छ ।

७. विशेष अदालतको कार्यविधि अपनाउने र अधिकार प्रयोग गर्न पाउने:- यस ऐन अन्तर्गतको काम कारवाई गर्दा उठेको मुद्दा मामिलाको सम्बन्धमा तोकिएको अधिकारीले नेपाल विशेष अदालत ऐन २०१३ को कार्यविधि अपनाउने र अधिकार प्रयोग गर्नेछ ।

८. दण्ड सजाय:- (१) कसैले झुठ्ठा व्यहोरा देखाई जग्गा प्राप्त गरेमा वा दफा ६ को कुनै कुरा उल्लंघन गरेमा तोकिएको अधिकारीले निजले प्राप्त गरेको जग्गा र सो जग्गा प्राप्त गर्दा बुझाएको रकम जफत गर्न सक्नेछ ।

(२) यस ऐन अन्तर्गत काम कारवाई गर्दा कसैले बाधा विरोध गरेमा तोकिएको अधिकारीले निजलाई एक हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना वा एक वर्षसम्म कैद वा दुबै सजाय गर्न सक्नेछ ।

६. उजूर वा पुनरावेदन नलाग्ने:- यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियमबमोजिम तोकिएको अधिकारीले गरेको कुनै काम कारवाई वा निर्णयउपर कुनै अदालतमा नालेश, उजूर वा पुनरावेदन लाने छैन ।

तर तोकिएको अधिकारीको त्यस्तो निर्णयउपर उजूर परेमा श्री ५ को सरकारले दोहृन्याई हेर्न सक्नेछ ।

१०. नियम बनाउने अधिकार:- यो ऐनको उद्देश्य कार्यान्वित गर्न श्री ५ को सरकारले नियम बनाउन सक्नेछ ।

११. बचाउ:- यो ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा लेखिएकोमा सोहीबमोजिम र अरुमा प्रचलित नेपाल कानूनबमोजिम हुनेछ ।

लालमोहर सदर मिति
२०२८।६।१४

आज्ञाले-
चडामणिराज सिंह मल्ल
श्री ५ को सरकारको सचिव

श्री ५ को सरकारको छाशखानामा मुद्रित ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(१९)

५ भाग १९७७ भाग

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार

आधिकारिकता मुद्रण विभाग प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।